

Sakspapir

Høringsuttalelse - Tolketjenester i offentlig sektor

Dokumentinformasjon:

Saksbehandler: Liv Stette Tlf: 70 16 20 13 E-post: postmottak@alesund.kommune.no	ArkivsakID: 14/7643 JournalID: 15/4794
---	---

Behandling:

Saksnr	Utvalg	Dato
006/15	Komité for helse og velferd	23.02.2015

Rådmannens innstilling:

 lesund kommune vedtar uttalelse til hørings sak om tolketjenester i offentlig sektor (NOU 2014: 8) slik det fremgår av saksutredningen.

006/15 - Komité for helse og velferd

Vedtak:

Som rådmannens innstilling.

Behandling:

Votering:

Rådmannens innstilling enstemmig vedtatt.

Bakgrunn:

Barne-, likestillings -og inkluderingsdepartementet (BLD) sender NOU 2014: 8 Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd på høring, med høringsfrist 31. mars 2015.

Utvalgets mandat har vært å utrede og fremme forslag til samordnet, kvalitetssikret og

effektiv organisering av tolking i offentlig sektor. Utvalget har tatt for seg tolking mellom norsk og andre talespråk. I tillegg inngår tolking til og fra samiske og nasjonale minoriteters språk i utredningen. Tolking for døve har ikke vært en del av utvalgets mandat.

Utvalget var bedt om å ta utgangspunkt i hver sektors selvstendige ansvar for å informere, veilede og høre sine tjenestemottakere og å beskrive behovet for tolking i offentlig sektor fremover. Bakgrunnen var en bekymring for at mangelfull og dårlig tolking fører til at:

- beslutninger tas på feil grunnlag
- folk ikke får den hjelpen de trenger
- offentlige ressurser brukes feil

Hovedkonklusjonen i utredningen er at underforbruk og manglende kvalitetskrav til tolk fører til at rettsikkerhet og likebehandling trues og undergraves. Dette fordi underforbruk og dårlige tolker medfører feile avgjørelser fattet på feilaktig faktum, lav effektivitet, lengre ventetid og økt ressursbruk. Fra brukersiden vises det til frustrasjon, passivitet og manglende tillit til myndighetene.

Det sier seg selv at for lite eller dårlig tolking medfører at offentlig ansattes plikt til å opplyse saken forsvarlig fort kan bli brutt.

En naturlig følge av dette må bli at offentlige myndigheter benytter kvalifiserte tolker, og at det til enhver tid skal være nok kvalifiserte tolker til å kunne møte samfunnets behov for tolketjenester. Tolking må, ifølge utredningen, anses som en integrert del av oppgaveløsningen i sektorene.

Til sammen foreslår utvalget en rekke tiltak for å øke bruken av kvalifiserte tolker i alle deler av offentlig sektor. Tiltakene dekker rekruttering og kvalifisering av tolker, organisering og tilsyn med tolketjenester, herunder registrering og rapportering. Det er planlagt en tre års opptrappingsperiode for det skal bli lovpålagt i offentlig sektor å bruke kvalifisert tolk fra 2019.

Om bruk av tolk i Ålesund kommune:

Ålesund kommune har ikke egen tolketjeneste. I tillegg til eksterne tolker fra private tolketjenester, benyttes lokale ressurser som morsmåls lærere, ansatte ved voksenopplæringen og andre tilgjengelige med språkkunnskap. Det er ikke gjennomført helhetlig kartlegging av hva som er praksis og hvilke ressurser som blir brukt på tolking. Det er i 2014 utarbeidet en rutine for bruk av tolk for helse- og omsorgstjenester og barnevern. Konserninnkjøp arbeider med et konkurransegrunnlag for rammeavtale med tilbydere av tolketjenester på vegne av Ålesund og andre omliggende kommuner, men dette er ikke ferdig i skrivende stund.

Den sentrale bestemmelsen i forslaget til lovpålegg om bruk av tolk lyder slik:

§ 3 Det offentliges ansvar for bruk av tolk

Når et forvaltningsorgan er i kontakt med en person som ikke behersker norsk, bør forvaltningsorganet, ved behov, bruke tolk.

I situasjoner hvor det, av hensyn til rettsikkerhet og likebehandling, er påkrevet at forvaltningsorganet benytter tolk for at den enkelte skal kunne ivareta sine interesser, skal tolk benyttes.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om i hvilke situasjoner det skal stilles

krav til bruk av tolk.

Vurdering/ forslag til høringsuttalelse:

Det har vært avholdt møte der de 8 virksomhetene som brukte mest tolk i 2013 var innkalt. Spjelkavik ungdomsskole, PPT, Aspøy skole og Barnevernet på Moa møtte. Det var ønske blant virksomhetene om å inngi høringsuttalelse. Det ble senere sendt ut forslag til høringsuttalelse med frist for kommentarer satt til 23. januar 2015. Ingen ytterligere kommentarer er inngitt innen fristen.

Både KKO og KHV er relevante fagkomiteer for saken, men rådmannen velger å la KHV ta stilling til om det skal avgis uttalelse fra Ålesund kommune.

Det følgende er å anse som forslag til høringsuttalelse fra kommunen:

Lovforslaget vil medføre at utgiftene til tolketjenester for virksomhetene vil bli mangedoblet.

Utgiftsøkningen vil avhenge av terskelen for når tolk anses nødvendig, og av hvorvidt det blir anledning til å bruke egne ansatte med relevant språkkunnskap. Forskrift om i hvilke situasjoner det skal stilles krav til tolk er ennå ikke utformet. Det anses viktig at forskriften pålegger bruk i de situasjoner der de mest sentrale hensynene til rettssikkerhet, liv helse og likebehandling gjør seg gjeldende. Blir påleggene for omfattende vil det kunne medføre uforholdsmessige kostnader for kommunene og virke prosessdrivende.

Utvalget foreslår at tolker som skal benyttes i offentlig sektor skal være oppført i Nasjonalt tolkeregister etter 5 kvalifikasjonsnivå. Ålesund kommune mener at en bør være forsiktig med å pålegge bruk av bare de best kvalifiserte tolkene, og at retten til skjønn rundt hvilken tolketjeneste det er behov for beholdes hos virksomhetene.

Uansett er det avgjørende at det følger penger med forslaget. Dette for å muliggjøre at kommunene tar de nødvendige grep for å sikre kvalifisering, utarbeidelse og gjennomføring av rutiner, kartlegging mv.

I vår region er en utfordring at private tolketjenester ikke holder god kvalitet, og at det mangler kompetanse innen flere aktuelle språk. Videre er de forskjellige etniske miljøene ofte så små at private tolker rekruttert fra disse miljøene ikke alltid er tilstrekkelig objektive. Tolker må da hentes inn fra andre deler av landet, noe som både er dyrt og tar tid.

Det tekniske utstyret til skjermtolking er hverken prioritert økonomisk og/eller tilgjengelig, og telefontolking er i mange situasjoner ikke et godt nok alternativ.

Ålesund kommune mener forslaget og opptrappingsplanen bør legge til rette for bruk og oppbygging av lokale kompetansemiljø. Dette er særlig viktig og aktuelt med tanke på mulig sammenslåing av kommuner de kommende år. Slik tilrettelegging kan omfatte statlige tilskudd og tilgjengelig utdanning som gjør det mulig å lære opp og kvalifisere tolker, slik at de kan fylle kompetansekravene i forslaget.

Dersom kommunene kvalifiserer sine egne ansatte har det også den fordel at de har systemforståelse, kulturforståelse og et begrepsapparat inne. Dette er ofte kunnskap som er helt nødvendig for å få formidlet det en skal til brukeren og gi nødvendig rettleiing.

Både i forhold til økonomi, ressurser og effektivitet er det derfor viktig å tilrettelegge for oppbygging av lokale kompetansemiljø.

Økonomiske konsekvenser:

Som det fremgår av saken.

Juridiske konsekvenser:

Som det fremgår av saken.

Andre driftsmessige eller organisatoriske konsekvenser:

Ikke kjent.

Konklusjon med begrunnelse:

Rådmannen tilrår at Ålesund kommune uttaler seg i saken som foreslått under avsnittet Vurdering. Lovfesting av plikt til å bruke tolk kan være en nødvendig veg å gå for å gi økt rettssikkerhet og likeverdige tjenester til minoritetsspråklige. En slik reform kan imidlertid ikke gjennomføres uten nøkterne og riktige vurderinger av kostnader og tilgangen på nødvendig kompetanse. Rådmannens forutsetninger for å støtte forslaget er derfor både at kommunene gis kompensasjon for kostnadene, og at det gis tillatelse til å bygge opp en base av kvalifiserte egne ansatte/ tilknyttede personer som kan tolke for kommunen. Dersom sentrale, nasjonale tolkebyrå skal ivareta all kvalifisert tolkning , blir en slik lovmessig plikt både for dyr og for uhensiktsmessig.

Ronny Frekhaug
konst. rådmann

Utrykte dokumenter i saken:

Ingen

Vedlegg:

1. Høring - NOU 2014 8 Tolking i offentlig sektor - et spørsmål om rettssikkerhet og .docx
2. Høring - NOU 2014: 8 Tolking i offentlig sektor - et spørsmål om rettssikkerhet og likeverd